

HINKO MEDIČ:

Jelica.

Pravljica.

ivela je nekdanja deklica, lepa kot solnčni dan. Njena mati je bila gorska vila. Ta ji je nadela ime Jelica. Obdarila jo je z modrimi, živimi očmi, da bi gledala z njimi vse lepo in rožnato, in zvonek glas, da bi pojoč razodevala svojo srečo in zadovoljnost.

Bivala je v znožju visokega pogorja. V globoki dragi je stala njena lična kočica. Da ji ne bi bilo dolgočasno, ji je darovala njena mati sedem snežnobelih kozličkov, ki se je z njimi podila in zabavala po pisani loki. In Jelica je bila najsrečnejše dete na svetu!

Nekega poletnega popoldneva je sedela Jelica na pragu svoje kočice. Pred kočico na tratici se je prekucevala in skakljala četvorica kozličkov, dočim so drugi capljali in blejali okoli nje. Ali Jelica se ni dosti zmenila zanje. Med koleno je tiščala skledico najlepših rdečih jagod. Glavico je imela sklonjeno nad skledico, da so ji zlati kodri uhajali med prste. Njeno rožnato lice je poljubljalo zlato zahajajoče solnce.

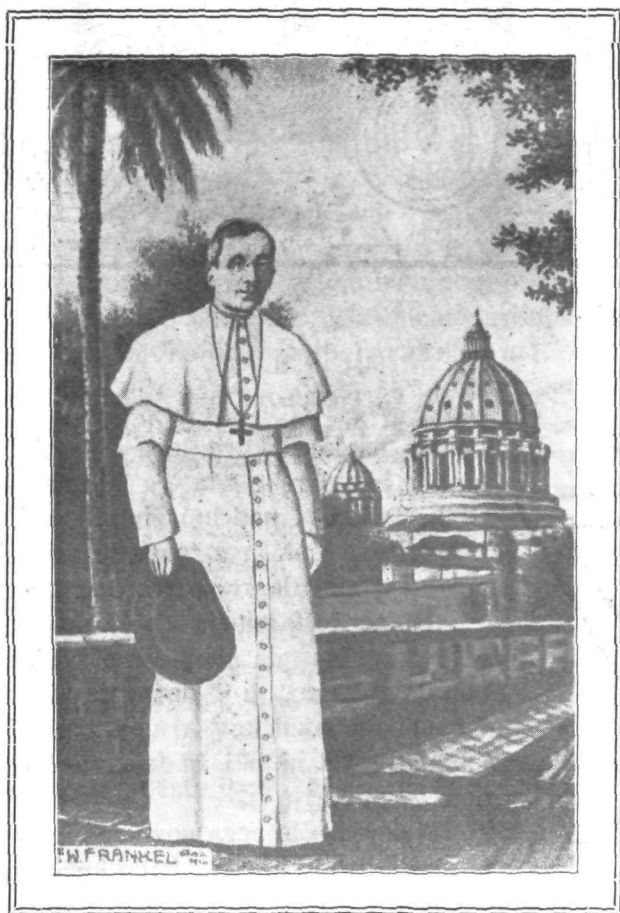
Hipoma je zašumelo v vršičih temnih smrek. Prišepetal je gorski veter, stresel bilke na tratici in se poigral v Jeličinih laseh tako lahno, tako božajoče, da je nehote vzdignila kodrasto glavico. Njena ustna so se razširila, njene oči so se zaiskrile. Hipoma je odložila skledico na prag ter se vzravnila. Zahihitala je glasno, si pogladila kodre z levico in vprašala radovedno veter:

»Odkod prihajaš, dobri veter?«

Veter se je delal, kakor da je ne čuje.

Jelica se je zavrtela in zaklicala vnovič:

»Vetrček, odkod pa prihajaš?«

Novi papež Benedikt XV.
na vatikanskem vrtu

V ozadju kupola cerkve sv. Petra v Rimu

»Od daleč, veš, jako od daleč.«

»Ali mi nimaš ničesar povedati? V kateri deželi si bil? Ali je tamkaj drugače kot tukaj?«

»Vse lepše in mikavnejše. Ondi je mnogo čudežev, ki ne smejo o njih otroci ničesar vedeti.«

»Oh, veter, moj ljubi veter, pripoveduj mi kaj — opiši mi ono deželo — kaj si videl ondih lepega? Naberem ti košek najbolj rdečih jagod in tudi kozlička ti darujem! Prosim te, povej mi!«

»Seveda! Kako si radovedna! Zdaj gotovo ne boš mogla več mirno spati!«

Ali Jelica ga je prosila in vnovič prosila tako lepo, tako milo, da se je kmalu vdal.

»Prisopihal sem z gorá, z najvišjih vrhuncev in prinašam s seboj dišave planinskih lilij z vrta gorskih vil, ki ga še ni videlo človeško oko.«

In tako so pognale v Jeličinem srcu koreninice poželenja in koprnenja. Od tega trenutka se je Jelica izpremenila. Zamišljeno je posedala na pragu svoje hišice. Zadovoljnost je izginila z njenega lica. Zaman so jo klicali brhki kozlički na pisano trato, v senčnato lozo. Žalostno so blejali okolo nje, ali ona jih ni opazila, njena ročica jih ni več božala. Zaman so jo vabile bujne cvetice, modri svišči, široke ivanjščice, rdečkaste kukavičje lučce. Zaman so se prekucevali po zraku pisani metulji, zaman so žgoleli v gošči gozdni pevci. Jeličino srce je bilo daleč tam v tujini — debele solze so kalile njene oči.

»Oh, če bi imela šopek lilij z vrta gorskih vil! Kako bi se naslajala z njihovim vonjem! Kako lepo bi okrasila z njimi svojo kočico!«

Ubožica, kako je hrepenela po tej sreči! Kako bi jih dobila? Nemogoče! Kako jo je to težilo!

Začela je jokati.

Plakala je tako milo, plakala tako tožno, da se je zasmilila svoji materi, gorski vili.

Takoj, ko jo je zagledala Jelica, jo je obsula s prošnjami:

»Oh, mamica, odvedi me s seboj na vrt gorskih vil, da si natrgam šopek rdečih lilij. Ne zavrni me, mati, prosim te lepo!«

Materin obraz se je zresnil.

»Jelica, dete moje, kdo ti je vse to razodel?«

»Veter mi je vse povedal; od takrat ne mislim na nič drugega kot na rdeče lilije.«

»Otrok moj, ti želiš, česar ti ne morem in ne smem dati. Ali ti ne nudi pisana loka dovolj cvetic, rdečih, belih, dišečih, mamečih? Ljubi otrok, ne terjaj od mene nemogočih stvari!«

»Ljuba mamica, če le hočeš, lahko zopet osrečiš svoje dete. Ono ne zahteva od tebe ne zlata ne biserov, ampak le nekaj rdečih lilij, nedolžnih cvetic iz tvojega raja. Ne odrekaj svojemu otroku sreče, povedi ga

k rajski gredi... Ne zavrni me, mati! Daj, da se naužijem sladkega vonja iz žametastih čaš rajskih cvetk! Če ji obljubiš, bo tvoja hčerka še srečnejša, kakor je bila prej.«

Mati ni ničesar odgovorila. Obe sta se zamislili. Vznevoljena je iskala mati izhoda iz te zagate. Jelici so se jele rositi oči. Kdajpakdaj je pogledala mamico od strani, in sicer tako proseče, da ji mati ni mogla odreči prošnje. Zagotovila jo je, da se vrne o mraku in da jo povede v kraljestvo vil.

Jelica je čakala nestrpno. Njena mati je prišla ponjo, ko se je ravno prikazala prva tresoča zvezda na večernem nebu. Jelica je ravno prignala svojo belo čredo domov pred hlevček.

»Jelica, pot bo slaba!«

»Nič ne de!«

»Jelica, tvoja sreča je izgubljena! Ostani!«

»Saj se vrnem, mamica. Bodi prepričana, moja sreča se ne izprevrže!«

»Torej hodi!«

Pot je bila dolga. Ostro gorsko kamenje je ranilo nežne Jeličine noge, ki so bile vajene skakati le po mehkem mahu. Bodeče trnje se je vbadalo in lovilo v njeno krilce. Njena lica so vzgorela, srebrne kapljice so ji orosile oči.

Rada bi se potožila materi, jo prosila, naj ne hiti tako — pa se je bala, da ji ne bi očitala njene neubogljivosti in trme. Potna in izmučena je šla za njo, kolikor je mogla. Drveli sta dalje, dalje, mati spredaj. Jelica za njo, čez drn in strn, kakor bi ju nesel veter.

Opolnoči sta došli šele do konca.

»Podaj mi roko! Samo še skozi to goščo morava iti, pa sva na čarobnem vrtu. Dobro bi bilo, da bi se malo oddahnili, ne?«

Stali sta pred črnim, zibajočim se zidom nebotičnih smrek. Jelica se je sesedla na bližnjo rušo in tiščala levico na nemirno srce. Ali se je morda kesala? Njene plašne oči so govorile dovolj.

Luna se je prikazala izza temnega oblaka.

»Hodiva zdaj!«

Pod nogami jima je hreščalo suho dračje.

»Ali čuješ mehke piščalke?«

Komaj je izpregovorila mati te besede, sta stali že ob dišečem plotu krasnega vrta.

Jelici bi se kmalu zvrtilo v glavi. Z levico se je oprijela bližnje veje, z desnico si je zasenčila oči.

V zlati luči je plesalo nebroj deklic ob zvokih srebrnih piščalk. Bile so lepe kot solnčni dan, odete v bele pajčelane, z razpuščenimi lasmi, vesele in skočne.

Rajale so okolo mramornatega vodometa, ki so iz njega brizgale zlate žabe vodne curke visoko v zrak.

Naši ranjeni vojaki
njih zdravniki in strežniki

Druge so frfotale kakor beli metulji po pisanih gredah okrog dišečih lilij. S srebrnimi škropilnicami so zalivale dolge gredice in si vile šopke, pletle vence, se šalile in smejale.

Angelsko petje in mameči vonj sta polnila hladno nočno ozračje.

Z odprtimi ustni in očmi je gledala Jelica in motrila vso to lepoto, se naslajala, vznemirjala in navduševala. Nepremično je pasla svojo radovednost. S svojega mesta se ni premaknila niti za stopinjo.

»Čemu sva prišli semkaj?« — jo je opomnila mati. »Požuri se, noč izgublja svojo moč!«

Skočila je k bližnji gredici in jela s tresočo roko lomiti visoka stebila lilij. Debel šop si jih je že nabrala, želela pa si jih je polno naročje.

»Gani se, Jelica! Pozno je že! Zarja naju dohiti!«

»Samo še eno, mati! Še to!«

Ali mati jo je venomer opominjala.

»Jelica, dan hiti čez plan!«

Odpravili sta se na povratek. Jelica se je ozrla še enkrat in vzdihnila še enkrat... in potem je šlo zopet čez rebra in grape navzdol v dolino.

Vzhod se je zlatil, ko sta došli domov. Jelica se je zgrudila na prag in močno sopeč tiščala nabrane rože na prsi.

Iz hlevčka se je čul glasni: Bê-bê! Ubogi kozlički so žalostno metketali in klicali Jelico.

Zvezde so bledele in umirale ena za drugo. Ptičja gnezda so se zbujala po drevesih. V hribih je žarelo bolj in bolj, dokler ni priplulo na nebo solnce na dveh zlatih oblačkih. Poigralo se je v Jeličinem naročju in obsulo rdeče lilije z zlatim prahom. Jelica je bila presrečna. Zlagala je rajske cvetice, jih odbirala in zvijala v manjše šopke.

Kako se je začudila, opazivši, da ji sproti venejo. Nagibale so nežne glavice, čaše so se zapirale, peclji so postajali ohlapni in se krivili.

Groza je obšla Jelico. Zakričala je, ko je zapazila v svojem predpasniku kup ovelega zelenja — senco svojega hrepenenja.

Tedaj je čutila vso tisto grenkobo, gnev, žalost in obup, da je globoko povесila glavo in bridko, bridko plakala...

* * *

Dnevi in tedni so minevali. Čas je sicer izlečil Jeličino bol, ali na njeno obličje je sedla lahna meglica: sreča je izginila iz njenega srca. Toga ji je zarezala globoko rano v srce. Oh, ti ubogo srce! Oh, ti nesrečna Jelica!

Nekega večera je sedela še vedno zamišljena na hišnem pragu. Mislila je še vedno na svojo prevaro:

»Da bi si že enkrat izbila to misel iz glave! Ha, rože so lepe, pa kaj z njimi, če mi jih solnce pomori? Zakaj sem si jih toliko želela?«

Privzdignila je glavo in zapazila na nebesnem oboku milijone zvezd. Srce se ji je ogrelo.

»Oh, če bi imela košarico teh bleščečih zvezd in če bi bile na veke moje! Kako bi se z njimi igrala, kako bi se zabavala!«

In sklenila je ročice in klicala:

»Oh, mamica, oh, mamica, daj mi nebesnih zvezd za lilije, ki so me prevarile!«

Mati se ji je prikazala. Bila je potrta in žalostna.

»Jelica, ti hrepeniš po vsem! Ti ne znaš brzdati svojih želj!«

»Samo še to, mamica, potem te ne poprosim ničesar več!«

»Premisli si, dete, zvezde niso zate!«

»Da, da, mati, prosim te!«

Mati jo je torej vzela s seboj v nebesa, kjer so posuta tla z bliščečimi zvezdicami, kakor pomladna trata z marjeticami.

Na poti ji je brila mrzla sapa v obraz in ji glušila ušesa — a Jelica se je kaj malo brigala zato. Pot je bila sicer dolga, ali Jelice ni izmučila, ker jo je vodila mati za roko.

Kako hlastno je brala na čarodejnem vrtu čudne cvetice. Kopičila jih je v košarico, ki si jo je vzela s seboj, da se je bliščala kot svetla luna na temnem nebu.

»Dovolj jih imaš, Jelica! Hajdiva!«

»Še eno, mati, samo še ono tamkaj! Takoj grem! Ona je še lepa!«

»Pozno je, Jelica! Pot bova izgrešili! Pojdi!«

In prišli sta pred domači prag. Njeno srce je bilo polno radosti. Kako so žvenketale in cincinkale svetle zvezdice! Čisto srebro! Stresla jih je v svoj predpasnik in si jih sipala iz levece v desnico, iz desnice v levo.

Jelica je bila vsa zaverovana v svojo igračo. Kdo bi jo mogel zdaj zmotiti?

Počasi, počasi je vstajala zora, delal se je dan. V hlevčku za hišo je blejalo sedmero belih bratcev. Hoteli so na pašo. Jelica jih ni čula, igrača jo je bila preveč mikala.

Ko je pogledala ognjena plošča izza gorá — oj, čudo — Jeličine zvezdice so začele bledeti in izgubljati svoj sijaj, dokler ji ni ostalo v predpasniku le nekaj sivih obličastih kamenčkov.

Vsa razočarana je kričala uboga deklica:

»Oh, mati, moja draga mati, če oblede tudi zvezdice na solncu, pa mi podari nekaj njegovih zlatih žarkov! Ti so najlepši in mi bodo gotovo ostali trajno. Zdaj vem, da ima solnce najmočnejšo silo na svetu.«

Mati jo je slišala.

»Jelica, slušaj svojo mater! Tudi žarki te bodo ukanili!«

»Ne, ne! Vse mi odrekaš, česar te prosim. Zadovolji me še enkrat, mati, in to naj bo zadnjič.«

»Dobro torej! Ker se ne daš potolažiti in zadovoljiti, naj se zgodi tvoja volja! Čakaj jutri ob solnčnem vzhodu na trati pred kočo, da dobiš solnčnih žarkov!«

Še preden se je jelo svitati na daljnem vzhodu, je že čakala Jelica na tratici. Ko so se zlatili sivi gorski vrhunci, je razprostrla lakti in nestrpno pričakovala dragocenega daru.

Ko se je pospel mogočni kralj izza gorskih velikanov, je poslal prve žarke v Jeličino naročje. Ta jih je objela z glasnim krikom. Ozrla se je zadnjič na svojo kočo, se prišla za senci — in zgrudila se je mrtva v prah.

Tako je končala uboga Jelica.

Kozlički so pridrli iz hlevčka. Njihovega meketanja ni hotelo biti konec.

Jeličina mati je točila bridke solze za nesrečnim otrokom.

Ravnotam, kjer se je upepelila Jelica, je sklenila mati zasaditi majhno, vitko drevesce, ki naj bi nosilo njeno ime — jelka.

* * *

Tam na trati stoji visokorasla jelka. Nemo posluša šepetanje gorskega vetra, mirno šteje tresoce se zvezde in poželjivo izteza veje k jutranjemu solncu. Vsakdanjim gostom, nežnim ptičkom, ki skakljajo in čivkajo tako radi in tako pogostokrat po njenih vejah, pripoveduje to žalostno povest o neutešljivi Jelici.

Odmor